

Groeien in het IGNATIAANS OPVOEDINGSPROJECT

Beste leerling,

deze tekst laat je kennismaken met Ignatius en zijn opvoedingsproject. Ignatius van Loyola stond vijf eeuwen geleden aan de oorsprong van het opvoedingsmodel van onze school. Vandaag ben jij mede-erfgenaar van dat ignatiaanse gedachtegoed. Als je er wil instappen, kan dit een ontdekkingsstocht worden die je leven ongelooflijk zal verrijken. Om dit project in zijn rijkdom te vatten, knopen we aan bij het begin.

Het levensverhaal van Ignatius van Loyola

Geboren in 1491 uit een familie van lage adel op het slot Loyola in Baskenland, wordt Iñigo Lopez de Loyola aan diverse Spaanse hoven tot ridder opgeleid. Hij brengt het zelfs tot persoonlijke lijfwacht van de onderkoning van Navarra. Opgroeiend in een wereld van spelen, 'minne' en duels, komt hij meer dan eens in aanraking met het gerecht. Op 21 mei 1521, Ignatius is dan dertig jaar, valt de grensstad Pamplona, die hij helpt verdedigen, in de handen van de Fransen. In die strijd verbrijzelt een kanonskogel zijn ene been en het andere raakt ernstig verwond. Terwijl Ignatius van zijn verwondingen herstelt, verveelt hij zich uitermate. Bij gebrek aan ridderromans, waar hij dol op is, neemt hij een paar vrome boeken ter hand. Die lectuur zet hem aan het denken.

Af en toe legt hij zijn boek opzij en begint hij te mijmeren. Hij merkt dat hij bewogen wordt door twee verschillende gevoelens – 'geesten' noemt hij ze –, die hij aanvankelijk amper uit elkaar weet te houden. Als hij denkt aan een politieke of militaire carrière, dan houdt hij er een 'leuk' maar uiteindelijk leeg gevoel aan over. Overweegt hij een leven in dienst van het rijk Gods, dan blijft hij ook nadien tevreden en opgewekt. Hij doet zo de beslissende ontdekking: "God is met mij bezig, God is aan het werk in mij". Die twee gevoelens tegen elkaar afwegend, besluit hij zijn leven radicaal te veranderen. Hij beseft de leegheid van het erg wereldse bestaan dat hij tot dan toe heeft geleid. Voortaan beschouwt hij zich als een pelgrim op zoek naar God. Mankend voor de rest van zijn leven begeeft hij zich op weg naar Jeruzalem. In het land waar Jezus ooit leefde, wil hij in zijn voetsporen treden.

Van beslissende betekenis is een belevens die hem onderweg overkomt aan de oever van de Cardoner-rivier. Die belevens heeft hij in *Het verhaal van de pelgrim*, een later gedichteerde autobiografie, zo verwoord: "Onderweg ging hij even zitten met zijn gezicht naar de rivier die daar in de diepte stroomde. Terwijl hij daar zat, begonnen hem de ogen van het verstand open te gaan. Niet dat hij een visioen zag, maar hij kreeg inzicht in veel dingen en verwierf veel kennis, zowel op het terrein van het geestelijke, als inzake geloof en wetenschap. Dat ging met zo'n sterke verlichting gepaard, dat hem alle dingen nieuw

schenen". Vanaf dat ogenblik ziet Iñigo de wereld en zichzelf in een heel ander perspectief. Hij heeft God ontdekt en meteen ook de zin van het leven. De neerslag van Ignatius' avontuur met zijn 'Schepper en Heer' vinden we terug in de zogenoemde *Geestelijke Oefeningen*, oorspronkelijk geschreven als houvast voor zichzelf.

Het Jeruzalemproject wordt een mislukking en Ignatius ervaart bij zichzelf een groot gebrek aan kennis. Daarom keert hij terug naar Spanje en neemt plaats op de schoolbanken. Hij oefent bij een grote aantrekkingskracht uit op zijn medestudenten aan wie hij zijn *Geestelijke Oefeningen* doorgeeft. De Inquisitie kan echter niet dulden dat iemand zonder theologische vorming over geestelijke onderwerpen spreekt. Arrestatie en gevangenschap blijven niet uit. De plagerijen van de inquisitie beu, verlaat Ignatius Spanje definitief en kiest hij voor Parijs. In 1528 belandt de 37-jarige Iñigo de Loyola in deze wereldstad, het kruispunt van intellectuele en geestelijke stromingen en als wetenschappelijk centrum toonaangevend. Hij blijft er zeven jaar. Pierre Favre en de vurige Francisco de Javier uit Navarra, delen zijn kamer. Nog vier anderen sluiten zich bij hen aan. Het wordt een vast groepje van zeven 'vrienden in de Heer', met elkaar voor het leven verbonden. Als iemand hen vraagt waar ze bijhoren, antwoorden ze: "Wij vormen het gezelschap van Jezus". In Venetië worden ze tot priester gewijd. Omdat hun voorgenomen reis naar Jeruzalem niet kan doorgaan wegens de oorlogssituatie in het Oosten, bieden ze hun diensten aan de paus aan. Ze vragen hem hen te werk te stellen waar hij de nood het hoogst acht, om het even waar ter wereld. De vrienden zullen door deze keuze verspreid raken. In 1540 wordt de Sociëteit van Jezus officieel goedgekeurd.

Tot aan zijn dood blijft Ignatius als eerste generaal-overste in Rome. Hij schrijft talloze brieven naar zijn gezellen overal ter wereld. Op 31 juli 1556 sterft hij.

Het ontstaan van de jezuïetencolleges

In Ignatius' tijd heeft zich een grondige kentering van de westerse cultuur voorgedaan, die niet vreemd was aan het ontstaan van de jezuïetencolleges.

Het was de tijd van de renaissance en het humanisme. Het blikveld van de mens werd verruimd toen Columbus in 1492 Amerika ontdekte. Vele grenzen werden verlegd en doorbroken. De mens kwam centraal te staan. Het hele geestesleven berustte tot dan toe hoofdzakelijk op gezagsargumenten. De humanisten daarentegen beklemtonen de waarde van het wetenschappelijk onderzoek en van het individuele kritische oordeel. De Kerk werd geconfronteerd met de crisis van de Reformatie en de nieuw ontdekte werelden, waar Christus volslagen onbekend was, plaatsten haar voor een onmetelijke evangelisatieopdracht.

Overal was er vraag naar bekwame helpers en Ignatius wenste dat zijn volgelingen daartoe een degelijke intellectuele scholing kregen. In de buurt van de bestaande universiteiten richtte hij een soort vormingscentra op: tehuizen die naast kost en inwoning een gunstig opvoedingskader verschaften. Aanvankelijk waren ze alleen bestemd voor eigen orde-kandidaten, maar weldra werden ze opengesteld voor anderen. Burgerlijke en kerkelijke overheden verleenden deze colleges het recht om onderwijs te verstrekken en zelf diploma's uit te reiken. De tweede

doelstelling van deze 'colleges' was dienst aan de samenleving: catechese, werken van liefdadigheid, academies en conferenties, feesten en toneelopvoeringen, enzomeer. Die maakten een college tot een cultureel, intellectueel en godsdienstig centrum van de stad. Voor die colleges werd in 1599 een definitieve *Ratio Studiorum* of Studieregeling uitgegeven. Dat handboek bevat een stel 'regels' of praktische richtlijnen. Enkele voorbeelden: het aanwenden van een welbegrepen wedijver als prikkel tot studeren, het beklemtonen van de zelfwerkzaamheid van de leerling onder de bedachtzame leiding van de leraar, de kosteloze vrije toegang voor álle jongens met voldoende talent.

De ignatiaanse bronervaring

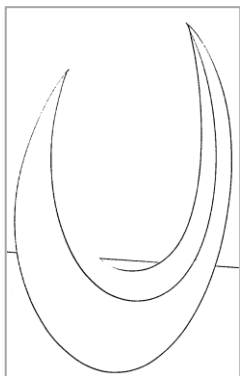
Uitgangspunt van Ignatius' visie is dat elk leven 'een mysterie' is. Het wordt ervaren als een gave waarin we een goddelijke oorsprong vermoeden. God gaat volgens Ignatius om met ieder van ons 'zoals een vriend met een vriend'. We geloven dus dat God ook in jou werkt en die kostbare kern van je persoonlijkheid kan in het schoolleven tot ontplooiing komen, als jij daarmee aan de slag wil.

Ook de wereld, zegt Ignatius, is een vindplaats van God. Overal is Hij aanwezig, in het kleine en in het grote. Dankzij Gods aanwezigheid is alles méér dan het lijkt. En alles wat je doet, kan leven A.M.D.G. worden (*Ad Maiorem Dei Gloriam*): leven in Gods dienst waar de mens en de wereld beter van worden.

Om die Bron van je leven te ontdekken in alle dingen en gebeurtenissen, om goed te leren kiezen, nodigen we je uit om het wereldgebeuren en jouw doen en laten regelmatig te overwegen ('*contemplatio in actione*').

God is en blijft daarbij voor ons altijd een verborgen God, maar we geloven dat de persoon van Jezus Christus ook vandaag een weg toont naar die verborgen God die steeds weer tot nieuw leven wekt. Jezus kan ook voor jou meer zijn dan een inspirerend model uit het verleden. Hij wil je gidsen op je levensweg en helpen om op de ingeslagen goede weg vol te houden. Een heel goed middel om Hem te leren kennen is volgens Ignatius je inleven in evangelieverhalen; mee in het verhaal gaan staan en ontdekken wat er dan aan jou gebeurt, wat er dan in jou beweegt.

Groeien in geloof is altijd een antwoord geven aan een oproep, ingaan op een uitnodiging. God dringt zich immers niet op. Geloof veronderstelt je vrije instemming. Daarom kan het niet opgelegd noch afgedwongen worden. Godsdienstlessen, vieringen, gebed, bezinningsdagen en het dagelijkse schoolleven bieden je op dit terrein vele groeikansen. Wil jij die bronervaring een plaats geven in jouw leven? Ben jij bereid aansluiting te zoeken bij die wezenskern van je persoonlijkheid? Jij beslist of je dit aspect van je persoonlijkheid ruimte geeft om te groeien.

Groeien: onderscheiden waar het op aankomt

Leven, ruimte en tijd, worden je in Ignatius' visie dus op elk moment gegeven. Dat leven is een proces van groeien en dus van voortdurende verandering. Je bent van 12 tot 18 volop in ontwikkeling. De vraag is niet of je zal veranderen, de vraag is hoe. Als je het belangrijk vindt om die verandering bewust mee vorm te geven, dan is het naar onze mening essentieel om te leren *onderscheiden* waar het op aankomt en wat het beste is, zowel in grote als in kleine zaken. Om goed te kunnen kiezen is een degelijke vorming onmisbaar. Welke kennis en vaardigheden bouw

je op? Waarvoor kies je best in deze omstandigheden? Waar kies jij voor met jouw mogelijkheden? Ignatius zocht in elke gebeurtenis wat hem dichterbij de hierboven geschetste bronervaring kon brengen en wat hem daarvan wegvoerde.

Goed een onderscheid maken tussen het waardevolle en het minder waardevolle is niet eenvoudig. Je moet daartoe een beetje afstand nemen en afstand doen van vooroordelen om goed de ware toedracht in te schatten. Je hebt een scherpe blik nodig op de situatie en een scherp oor voor wat anderen erover denken. Het vraagt soepelheid en veerkracht om vertrouwde ideeën en gewoonten los te laten en iets nieuws te proberen. Het vraagt moed om telkens weer te opteren voor wat in de gegeven omstandigheden het beste is. Het vraagt moed om te durven evalueren en, indien nodig, bij te sturen en nieuwe wegen te gaan. Terugblikken en leren *onderscheiden* waar het op aankomt, dat is de kern van ons onderwijsproject. We werken het uit in vier dimensies.

4-D groeien:

*** *persoonlijk groeien in verbondenheid***

"zorg dragen voor de hele persoon"

"cura personalis"

De mens is uniek. Jij bent uniek en jouw uniciteit mag hier tot ontplooiing komen. Ons onderwijsproject staat voor algemeen vormend onderwijs waarbij het 'algemene' zich niet enkel vertaalt in een variatie van vakken, maar vooral in alle aspecten van je persoonlijkheid die zullen worden aangesproken en ontwikkeld: je verstand en je lichamelijkeheid, je emoties en je relaties, je verbeelding en je spiritualiteit, je innerlijkheid en je expressie, je sociale talenten en je karakter, je geweten en je engagement. Aan de groei in al die aspecten van jouw unieke persoonlijkheid willen we zorg besteden. We beogen levenskunst in al haar vormen: een alomvattende opvoeding, waarvan niet alle resultaten op je rapport zullen worden vermeld.

Maar we kiezen niet voor individueel onderwijs. 'Verbondenheid' vinden we een sleutelwaarde. Je hebt anderen nodig en we zijn op elkaar aangewezen.

Van jou wordt dan ook verwacht dat je veel aandacht besteedt aan de eigenheid van je medeleerlingen, leerkrachten en opvoeders. Dit is de '*cura personalis*' of '*persoonlijke zorg voor elkeen die je ontmoet*'. Het is echte aandacht, ontmoeting van het hoogste gehalte die veel verder gaat dan oppervlakkige contacten. Echte aandacht voor wie de ander is, in al zijn aspecten.

Je relaties mogen op school dan ook niet beperkt blijven tot gelijkgezinden en geestesverwanten. De school is een oefenplaats om te leren samenleven met andersdenkenden van buiten je eigen kennissenkring. Dit is ook je opdracht binnen een gemengde school: tactvol en gemoedelijk met elkaar leren omgaan zodat de persoonlijkheid van elkeen aan bod kan komen in zijn/haar uniciteit en rijkdom.

Gelegenheden om je sociale verantwoordelijkheid op te nemen zijn legio: zorgen voor een klasgeest zodat elkeen optimaal kan deelnemen aan het lesgebeuren, wederzijdse hulp bij het studeren, je samen inspannen en ontspannen, groepswork, gesprekken, je zorg voor lokalen en schoolmateriaal, vieringen, schoolfeesten, schoolsport, toneel, muziek, enzovoort.

Wil jij je hele persoonlijkheid tot ontplooiing laten komen en je oefenen in 'echte aandacht' voor de ander? Deze grondhouding, met alles wat dit soms met zich brengt aan moeite en spanningen, is een blijvende uitdaging van onze humanioravorming.

****bedachtzaam groeien**

"het geleerde innerlijk smaken"

"non multa, sed multum"

Op deze school 'leer je leren'. En dat is in onze ogen zoveel meer dan kennis verzamelen. Leren is dankbaar nieuwheid ontdekken, je die eigen maken en ermee op de uitnodiging ingaan om mee te werken aan de schepping.

"Non multa, sed multum" ("Niet vele dingen weten, maar wat je leert innerlijk smaken") is een ignatiaanse kernspreuk. Veel weten mag zijn belang hebben, belangrijker nog zijn inzicht, redeneervermogen en oordeelkundigheid. Alle denkvormen zullen aan bod komen. Ook het 'terugblikken' zal hierbij geoefend worden: innerlijk smaken hoe je een gebeuren beleefde. Wat dreef je? Welk doel streefde je na? Wat vervulde je innerlijk met vreugde en wat liet een bittere smaak na? Was dit een goede weg of moet je voor een andere kiezen? We willen je 'smaak' vormen en van dat leerproces ben jij niet het lijdend, maar het handelend voorwerp. Van jou wordt zelfwerkzaamheid verwacht: initiatief om te beginnen én reflectie achteraf, ondernemingslust én gezonde zelfkritiek, vreugde bij het studeren én innerlijke motivatie, humor én de weigering om zelfvoldaan het leerproces te stoppen. Onze school hecht veel belang aan het zelf leren ontdekken en koestert het intuïtieve aanvoelen, de scheppende verbeelding en de schoonheidsbeleving als hoge vormen van kennen.

Lichaamsgroei en -ontplooiing worden bewust geïntegreerd in de opbouw van een evenwichtige persoonlijkheid. Ook je seksuele ontwikkeling is belangrijk. Het vraagt een hele scholing om ze een waardevolle plaats te geven in je relationele groei, in respect voor jezelf en de ander.

Je leert op school zorg dragen voor je lichaam en goed gebruik maken van dit kostbare instrument voor zelfwording, zelfexpressie en contact. Van oudsher staan expressie en communicatie op ignatiaanse scholen hoog aangeschreven. Van expressie naar bewegingsopvoeding (sport, spel, training, dans) is maar één stap. Ons park biedt daartoe haast onbegrensde mogelijkheden.

Hoe ver wil jij gaan in die waaier van 'echte' leerprocessen? Hoeveel van je tijd en energie ben je bereid in dit leerproces te investeren?

***** uitmuntend groeien in vrijheid**

"je meer dan gewoon bekwamen in denken en doen"

"magis"

Ons onderwijsproject wil van jou een vrij mens maken. Je vrij maken is altijd vrij worden van iets om voor een waardevoller alternatief te kiezen. Voor jongeren die niet willen veranderen en zich koesteren in de eigen welvaart en het grote gelijk, is bevrijding natuurlijk niet erg zinvol en eigenlijk onmogelijk. Wil jij echt vrij worden? Waarvan je bevrijden? Wat moet er dan veranderen? Wel, ook met de schaduwzijden van ons bestaan

zal je opvoeding zich inlaten. Je zal geconfronteerd worden met kwaad en lijden, met grenzen in jezelf en de beperktheden van anderen.

Het beste verweer tegen lijden en kwaad is volgens ons opvoedingsproject de deugddoende beleving van het goede. Ook jij ontdekt wellicht in jezelf je hunker naar vriendschap, eerlijke relaties, liefde, vrede; je verlangen naar waarachtigheid; naar een gezond milieu; je bezorgdheid voor mensen met minder mogelijkheden; je verontwaardiging bij onrecht en discriminatie. Dat zijn kiemen van bevrijding. Als je die smaak van het 'deugdelijke' eenmaal te pakken krijgt, verliest het 'minderwaardige' zijn aantrekkingskracht.

Maar het is niet gemakkelijk om voor 'diepere waarden' te kiezen. We leven in een samenleving waarin geldingsdrang, rivaliteit, bezit en genot de boventoon voeren. Je gedwee laten meedrijven in die stroom is veel gemakkelijker. Ons opvoedingsmodel wil je echter attent maken voor die verleidelijke schijnwaarden. Vorming van je karakter en wilskracht pakken de belemmeringen van binnen uit aan. De neiging om jezelf tot de enige norm te verheffen, de neiging om op te gaan in de genoegens van het ogenblik, de neiging tot zelfoverschatting of verlamme zelfonderschatting, de ingebakken inertie en de neiging om de gemakkelijkste weg kiezen: je kan ze overwinnen door je beperkingen te aanvaarden en te roeien met de riemen die je kreeg, ook tegen de stroom in. Het is leren omgaan met je grenzen en dat tot motor van je groei maken. Zo word je meer vrij.

De term "méér" (*magis*) is hierbij één van de kernwoorden in ons opvoedingsproject en gaat in tegen een verpamperingsopvoeding die je kind laat blijven. 'Magis' is geen aanzet tot rivaliteit of een gevoel van verhevenheid boven anderen. Het wil je ook niet opleiden tot een socio-economische elite, maar wel je vormen tot een bekwame jongere die kan vooropgaan in het dienen in elke functie die je nu en later mag bekleden.

Magis is dus een doel: '*Uitmunten om beter te kunnen dienen*'. Het college zal je dan ook helpen je talenten van lichaam, geest en hart zo te ontwikkelen dat je kan samenwerken voor ieders welzijn. Ons opvoedingsproject wil zo het beste halen uit iedereen en wie faalt trachten op te vangen. In onze ogen is niemand veroordeeld tot middelmatigheid. Je kan altijd verder groeien naar een nog grotere levenskwaliteit. Wil jij zo'n vrij en verantwoordelijk mens worden en uitgroeien boven de alledaagsheid? Ben jij bereid om telkens weer te zoeken naar 'de diepere waarde', daarvoor te kiezen en er zo het 'allerbeste' van te maken?

******groeien in engagement**

"er zijn voor anderen"

"en todo amar y servir"

Alles in je leven, elke gebeurtenis, biedt mogelijkheden om er vanuit de ignatiane inspiratie mee om te gaan. Ignatius typeerde dit als 'en todo amar y servir' (in alles beminnen en dienen).

Onze vorming is er vooral op gericht dat je een 'bewerker van veranderingen' (*agent of change*) wordt die bij elke gelegenheid opkomt voor eerlijke en reële kansen voor allen, die telkens weer ijvert voor principes van verdelende en sociale rechtvaardigheid, die blijvend kiest voor de dienst aan anderen als een gelukkig makende zelfverwezenlijking. We dagen je uit iemand te worden die zijn geluk niet los wil zien van dat van anderen. Daarmee bedoelen we niet alleen het geluk van je klasgenoten, je vrienden en je kennissen. We gaan veel verder.

Ten eerste zal men je hier bewust leren kijken naar onze samenleving en naar de oorzaken van verschillende vormen van armoede en discriminatie. Ten tweede willen we binnen de school elke kansarmoede en discriminatie aanpakken en ons schoolproject aanbieden aan álle jongeren met talent voor aso-onderwijs die ons opvoedingsproject willen onderschrijven en ontdekken. En ten slotte: wat kan jij doen voor materieel en affectief behoeftigen, fysiek en mentaal gehandicapten en sociaal uitgesloten? Via allerlei acties en het verplicht sociaal project creëert de school een gelegenheden om met armen, mindervaliden, zieken, bejaarden of gediscrimineerden in voeling te treden. Het zijn kansen om je te informeren en je te engageren.

Zal jij aan je collegetijd een reflex van behulpzaamheid en dienstbetoon overhouden? Zal je je later het lot van de geringen en misdeelden aantrekken? Aan deze blijvende levenshouding wordt het succes van onze opvoeding gemeten, evenzeer of nog méér dan aan het slagen in verdere studies of een beroep.

tekeningen: André Van Laere sj